

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaamse standpuntbepaling inzake het ontwerp van koninklijk besluit ter uitvoering van het Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen, gedaan te Londen op 13 februari 2004 en ter wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole.

1. INHOUDELIJK

1. Inleiding

Krachtens artikel 6, § 4, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen dienen de gewestregeringen betrokken te worden bij het ontwerpen van de regels van de algemene politie en de reglementering op het verkeer en vervoer, alsook van de technische voorschriften inzake verkeers- en vervoersmiddelen.

2. Toelichting

2.1 Context

Het ontwerp KB beoogt de implementatie van het *Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen*, afgekort het Ballastwaterverdrag. Verder worden ook het model van het internationaal certificaat van voorkoming van verontreiniging door olie (IOPP) en het model van het oliejournaal opgenomen in het ontwerp van besluit. Deze modellen werden nog niet vastgelegd in Belgisch recht. Ten slotte worden ook enkele bepalingen ter omzetting van Verordening (EU) 2015/757 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende de monitoring, de rapportage en de verificatie van kooldioxide-emissies door maritiem vervoer en tot wijziging van Richtlijn 2009/16/EG opgenomen in het besluit.

Zowel de omzetting van het Ballastwaterverdrag als de implementatie van de hierboven vermelde verordening vereisen volgens de federale overheid een wijziging aan het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole.

Onderhavig dossier werd aan minister Ben Weyts bezorgd door de federale staatssecretaris voor de Noordzee, Dhr. Philippe De Backer, per brief van 27 maart 2016. De termijn om een advies over te maken bedraagt 60 dagen.

Het Ballastwaterverdrag werd op 13 februari 2004 aangenomen onder auspiciën van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO). Deze internationale overeenkomst moet de verspreiding van zogeheten 'invasieve soorten' (planten, dieren, bacteriën,...) in het ballastwater van schepen tegengaan door de aanwezige hoeveelheid organismen te begrenzen.

Het verdrag is van toepassing op schepen die zijn ontworpen en gebouwd om ballastwater te vervoeren. Met het Ballastwaterverdrag worden in essentie volgende verplichtingen opgelegd aan het schip:

- opstellen van een ballastwaterbeheersplan
- bijhouden van een ballastwaterjournaal
- behandelen van ballastwater op basis van specifieke standaarden

Voor de verdragsstaten gelden de volgende verplichtingen:

- het voorzien en communiceren van adequate ontvangstfaciliteiten
- het voorzien van adequate sancties
- specifieke bepalingen inzake toezicht en certificatie

Via schouwing, certificering, inspectie en handhaving wordt toegezien op een correcte toepassing van de regels.

Het Ballastwaterverdrag treedt in werking 12 maanden nadat 30 landen met gezamenlijk tenminste 35% van het wereldhandelsstonnage het verdrag hebben geratificeerd. België heeft het verdrag geratificeerd op 7 maart 2016. Het instemmingsdecreet vanwege het Vlaamse Gewest dateert van 13 november 2015. Op 8 september 2016 werd het verdrag door voldoende landen geratificeerd om aan bovengenoemde voorwaarde te voldoen. Dit heeft als gevolg dat de conventie een jaar later, op 8 september 2017, van kracht gaat. Het ballastwater van schepen wereldwijd moet dan aan de grenswaarden van de conventie voldoen.

2.2 Algemene bespreking

De hoofdmoot van het ballastwaterverdrag betreft het beheer van ballastwater op het schip, en meerbepaald schepen die op zee varen. Aangezien zeeschepen onder federale bevoegdheid vallen, valt de materie van het ballastwaterverdrag bijgevolg in essentie onder federale bevoegdheid.

Er zijn echter gevallen denkbaar waarin ook Gewestelijke bevoegdheden aan de orde zijn: bijvoorbeeld indien er foutief zou geloosd worden in de havens of landwaarts van de laaglaagwaterlijn in een riviermonding, een estuarium,... In dat geval is het Vlaamse Gewest de waterbeheerder en bevoegd voor de materie. Vandaar ook dat op de Werkgroep Gemengde Verdragen op 24 maart 2004 werd besloten dat het Ballastwaterverdrag een gemengd federaal/gewestelijk verdrag betreft.

Binnen haar bevoegdheden is het de Federale overheid uiteraard toegelaten een regime van schouwing, inspectie en certificering in te voeren hetgeen de wijziging aan het KB betreffende havenstaatcontrole verklaart. Havenstaatcontrole impliceert namelijk ook het verifiëren of er een geldig ballastwaterbeheercertificaat aan boord is, het controleren van het

ballastwaterjournal en het nemen van monsters. Wat sommige aspecten betreft dient de Federale overheid evenwel te voorzien dat geen afbreuk wordt gedaan aan de Gewestelijke bevoegdheden. Hierop zal nader worden ingegaan in de artikelsgewijze bespreking.

Tot slot wordt er ook op gewezen dat in de nota VR bij de ratificatie van het Ballastwaterverdrag gewezen werd op de noodzaak om de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren aan te passen. Ballastwater is geen afvalwater, maar valt als verontreinigende stof wel onder het algemeen lozingsverbod van artikel 2 Wet Oppervlaktewateren. Om de lozing onder de federale voorwaarden toe te laten is dus een uitzondering vereist. De wettelijke aanpassing die daarvoor passend lijkt, is het voorzien van een uitzondering op het algemeen lozingsverbod door een toevoeging van een punt 5° aan artikel 2 van de Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren:

“5° het lozen door schepen van ballastwater voor zover voldaan wordt aan de voorwaarden voorzien in het Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen, gedaan te Londen op 13 februari 2004.”

Dit naar analogie met art. 2, 4°, Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren (m.n. uitzondering voor waswater conform het verdrag inzake de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart ondertekend te Straatsburg op 9 september 1996).

Dit aspect is voorlopig niet meegenomen in het lopende verzameldecreet leefmilieu, maar wordt best alsnog meegenomen dan wel opgenomen in een volgend verzameldecreet.

2.3 Artikelsgewijze bespreking

- Artikel 1: dit artikel definieert de begrippen die in het KB aan bod komen. Over deze begrippen zijn geen opmerkingen, behalve m.b.t. het onder artikel 1.9 gedefinieerde begrip “schadelijke aquatische organismen en ziektekiemen”. Dit begrip omvat namelijk niet alleen organismen en ziektekiemen in zee maar ook in riviermondingen/estuaria of zoetwaterstromen. Deze schadelijke aquatische organismen en ziektekiemen kunnen dus eveneens een bedreiging vormen voor het milieu, de biologische diversiteit en de gezondheid van de mens in gebieden die onder het beheer en de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest vallen. De vraag is dan, in het licht van zowel het Milieuschadedecreet als het Milieuschadebesluit, of er eventueel voorzieningen moeten getroffen worden om de schade van het Vlaamse Gewest te beperken (borgstelling federale overheid, creatie van een fonds ...) of moet het Vlaamse Gewest er desgevallend zelf voor zorgen dat het dergelijke schade gerecupereerd krijgt van de reder of scheepseigenaar. In elk geval is een goede samenwerking tussen de federale staat en het Vlaamse Gewest hierbij wenselijk, onder meer door minstens één maal per jaar overleg te hebben over de resultaten van controles en controlefrequenties en door de waterbeheerder te betrekken ingeval er problemen of onregelmatigheden worden vastgesteld.
- Artikel 2: dit artikel bepaalt op welke schepen het koninklijk besluit van toepassing is, namelijk schepen onder Belgische vlag of onder Belgisch gezag. De uitzonderingen bepaald in het KB komen overeen met de uitzonderingen gedefinieerd in het Ballastwaterverdrag, zijnde:

- schepen die geen ballasttanks hebben;
- schepen die ballastwater innemen en lozen op dezelfde locatie;
- schepen die uitsluitend varen in de wateren onder de rechtsmacht van een partij;
- schepen met een vrijstelling uitgereikt door de met scheepvaartcontrole belaste ambtenaar, die enkel kan gegeven worden indien er geen schade kan worden veroorzaakt aan het milieu, de gezondheid van de mens, goederen of hulpbronnen op het grondgebied van de betreffende Staat of op dat van aangrenzende of andere Staten;
- schepen in gebruik als marine hulpschepen
- oorlogsschepen of andere schepen in eigendom van of in beheer bij een partij en die tijdelijk uitsluitend worden ingezet voor niet-commerciële overheidsdiensten;
- permanent ballastwater in verzegelde tanks op schepen dat niet geloosd wordt.

Hiermee wordt overigens tegemoetgekomen aan de bezorgdheid vanuit het Vlaamse Gewest dat voor schepen die onder het beheer staan van DAB Vloot een uitzondering kan worden bekomen.

- Artikel 3: dit artikel regelt de controle op de verplaatsing van schadelijke aquatische organismen en ziektekiemen via het ballastwater en de sedimenten van schepen. Artikel 3 lijkt op zich geen probleem te vormen m.b.t. de bevoegdheidsverdeling. De formulering van lid 2 lijkt zo gekozen om discussies over bevoegdheden te vermijden: er staat weliswaar dat nationale strategieën of programma's voor ballastwaterbeheer in de havens en wateren onder Belgische rechtsmacht zullen worden ontwikkeld, maar niet dat de federale overheid dat beleid (alleen) zal uitwerken.

Om echter het belang van overleg met het Vlaamse Gewest te onderstrepen en elke discussie over bevoegdheden te vermijden bij de ontwikkeling van "nationaal beleid, nationale strategieën of programma's voor ballastwaterbeheer in de havens en wateren onder Belgische rechtsmacht", is het aangewezen om het tweede lid van art. 3 van het ontwerp van K.B. als volgt te herformuleren:

"In overeenstemming met de aan de gewesten toegekende bevoegdheden en met de omstandigheden en mogelijkheden worden een nationaal beleid (...) ontwikkeld."

- Artikel 4: dit artikel regelt de schouwing en certificatie, waarbij voor de inhoud naar de bijlage wordt verwezen. Aangezien de Federale overheid in wezen bevoegd is voor de materie is het haar uiteraard toegelaten om een regime van schouwing, inspectie en certificering in te voeren.
- Artikel 5: dit artikel regelt de retributies. Die kunnen worden geïnd uit hoofde van de schouwing van een schip, alsmede van elke tussenkomst, waaronder de afgifte van het certificaat, uitgevoerd door de met scheepvaartcontrole belaste ambtenaren in het kader van de functies die hem of haar door dit besluit zijn opgelegd.
- Artikel 6: dit artikel regelt de procedure bij overtredingen.

Specifiek voor wat betreft dit artikel overeenkomstig dewelke “*iedere overheid, iedere openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een overtreding of een ernstig vermoeden van overtreding op de bepalingen van dit besluit, [dit onverwijld dient te melden] aan de met scheepvaartcontrole bevoegde ambtenaar*”, kan de vraag worden gesteld in hoeverre daartoe specifieke omzettingsmaatregelen in gewestelijke regelgeving zijn vereist. Immers, artikel 3 e.v. van het Loodsdecreet stelt dat:

Art. 3. De loodsen en de bootmannen die onder de toepassing van dit decreet vallen, moeten, als zij bij het vervullen van hun normale taak opmerken dat er klaarblijkelijke gebreken aan het schip zijn, die afbreuk kunnen doen aan de veilige vaart van het schip of die een gevaar voor schade kunnen opleveren aan het mariene milieu, via de geëigende weg de instantie van de federale overheid die bevoegd is voor de havenstaatcontrole, onmiddellijk inlichten.

Art. 3bis. De loodsen en de bootmannen die onder de toepassing van dit decreet vallen, rapporteren aan de instantie, vermeld in artikel 3, indien mogelijk in elektronische vorm, de volgende gegevens :

1° scheepsinformatie : naam, IMO-identificatienummer, roepletters en vlaggenstaat;

2° informatie betreffende de vaarroute : laatste aanloophaven en haven van bestemming;

3° beschrijving van de aan boord of vanaf de ligplaats vastgestelde klaarblijkelijke gebreken.

De Vlaamse Regering kan de rapportage van bijkomende gegevens verplicht stellen.

Art. 3ter. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen voor de rapportage van klaarblijkelijke gebreken, vermeld in artikel 3, de gegevens, vermeld in artikel 3bis, en de wijze waarop deze klaarblijkelijke gegevens moeten worden gerapporteerd.

Hoewel de omvang van de te communiceren vaststellingen door loodsen en bootmannen als gevolg van het Ballastwaterverdrag aldus *de facto* wordt uitgebreid, lijkt een wijziging aan de regelgeving echter niet noodzakelijk.

- Artikel 7: dit artikel bepaalt dat de inspecties op schepen onder vreemde vlag op de naleving van het Verdrag worden verricht overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole. Ook dit is logisch gezien de bevoegdheid van de Federale overheid inzake havenstaatcontrole.
- Artikel 8 en Artikel 9 stellen respectievelijk het Model IOPP certificaat en het Model oliejournaal vast. Ook daar is vanuit de bevoegdheidsverdeling geen bezwaar tegen.
- Artikel 10 en Artikel 11 voeren respectievelijk een verwijzing in naar *Verordening (EU) 2015/757 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende de monitoring, de rapportage en de verificatie van kooldioxide-emissies door maritiem*

vervoer en een verwijzing naar het Ballastwaterverdrag in het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole.

- Artikel 12: dit artikel betreft de bevoegdheid van de inspecteur bij een inspectie van het schip. Dit artikel bepaalt ook dat de controle van een ballastwaterjournaal en het maken van een gewaarmerkt afschrift zo spoedig mogelijk moet plaatsvinden zonder te leiden tot onnodige vertraging van het schip.
- Artikel 13: dit artikel voorziet in de mogelijkheid voor de met scheepvaartcontrole belaste ambtenaar om een verwijderingsbevel af te geven wanneer schepen gedurende twee of meer opeenvolgende verslagperiodes niet hebben voldaan aan de monitoring- en rapportagevoorschriften.

Wellicht is het aangewezen dat, indien overeenkomstig dit artikel een verwijderingsbevel wordt afgeleverd aan een schip, of dat aanvullende maatregelen worden genomen of waarschuwingen verstrekt, ook de bevoegde diensten van het Vlaamse Gewest hiervan in kennis worden gesteld teneinde op uniforme wijze te kunnen reageren naar het betreffende schip.

- Artikel 14: Met dit artikel wordt de lijst van certificaten en documenten die een schip aan boord moet hebben overeenkomstig het KB havenstaatcontrole uitgebreid met:
  - Het internationaal certificaat inzake ballastwaterbeheer;
  - Het ballastwaterjournaal;
  - Het Conformiteitsdocument inzake de monitoring, de rapportage en de verificatie kooldioxide-emissies.
- Artikel 15: dit artikel behoeft geen commentaar.

Tenslotte zou het wenselijk zijn dat in de bepalingen in de bijlage waarin melding wordt gemaakt van overleg “met aangrenzende of andere Staten die gevolgen kunnen ondervinden”, minstens voor die gevallen, ook overleg met het Vlaamse Gewest wordt voorzien.

2.5 Conclusie

Er zijn in het ontwerp van koninklijk besluit waarover advies wordt gevraagd strikt genomen geen bepalingen vastgesteld die raken aan de bevoegdheden van het Vlaams Gewest. Teneinde echter te verduidelijken dat het om een gemengde materie gaat en daarmee samenhangend ook de noodzaak tot samenwerking tussen de federale staat en het Vlaams Gewest te onderstrepen, is het evenwel aangewezen om een aantal opmerkingen betreffende de tekst van het ontwerp koninklijk besluit over te maken. Bijgevolg kan worden voorgesteld om in te stemmen met het ontwerp en opmerkingen te verlenen.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Dit wordt bevestigd door het advies van de Inspectie van Financiën van 24 april 2017 (dat als bijlage bij deze nota is gevoegd). Het akkoord van de minister, bevoegd voor de begroting, moet dus niet worden ingewonnen.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

- "a. personeel: het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet"
- "b. werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven"
- "c. investeringen en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg"
- "d. ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende ontvangsten"
- "e. conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen"

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Aangezien er geen sprake is van een regelgevend initiatief van de Vlaamse overheid, is er voor deze nota aan de Vlaamse Regering geen wetgevingstechnisch advies, taalkundig advies of Reguleringsimpactanalyse vereist.
JoKER is hier tevens niet van toepassing.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° in te stemmen met het *ontwerp van koninklijk besluit ter uitvoering van het Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen, gedaan te Londen op 13 februari 2004 en ter wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole* aangevuld met de volgende opmerkingen en voorstellen tot aanpassing van het ontwerp van koninklijk besluit:

- In artikel 1, de getallen '1' tot en met '15' overal vervangen door de getallen '1°' tot en met '15°'.

Wat betreft het in artikel 1.9 gedefinieerde begrip "schadelijke aquatische organismen en ziektekiemen" wordt opgemerkt dat dit begrip niet alleen organismen en ziektekiemen in zee omvat maar ook in riviermondingen/estuaria of zoetwaterstromen. Deze schadelijke aquatische organismen en ziektekiemen kunnen dus eveneens een bedreiging vormen voor het milieu, de biologische diversiteit en de gezondheid van de mens in gebieden die onder het beheer en de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest vallen. Daarom is wat dat betreft een goede samenwerking tussen de federale staat en het Vlaamse Gewest wenselijk, door bijvoorbeeld minstens één maal per jaar overleg te hebben over de resultaten van controles

en controlefrequenties en door de waterbeheerder te betrekken ingeval er problemen of onregelmatigheden worden vastgesteld.

- In artikel 2, §1, de letters 'a' en 'b' telkenmale vervangen door de getallen '1°' en '2°'.
- In artikel 3, tweede lid, de zinsnede: "In overeenstemming met de omstandigheden en mogelijkheden ..." vervangen door de zinsnede: "In overeenstemming met de aan de gewesten toegekende bevoegdheden en met de omstandigheden en mogelijkheden ..."
- In artikel 2, 1°, van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole, zoals gewijzigd door artikel 11 van het ontwerp van koninklijk besluit, de verwijzing naar het Ballastwaterverdrag aanpassen aldus: "het Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen, gedaan te Londen op 13 februari 2004".
- In het voorgestelde artikel 16/1, eerste lid, van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole, zoals ingevoegd door artikel 13 van het ontwerp van koninklijk besluit, de zinsnede "kan de met scheepvaartcontrole belaste ambtenaar een verwijderingsbevel afgeven dat zal worden gemeld aan de Europese Commissie, het Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (EMSA), de overige lidstaten van de Europese Unie en de betrokken vlaggenstaat" vervangen door de zinsnede "kan de met scheepvaartcontrole belaste ambtenaar een verwijderingsbevel afgeven dat zal worden gemeld aan de Europese Commissie, het Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (EMSA), het Vlaamse Gewest, de overige lidstaten van de Europese Unie en de betrokken vlaggenstaat."
- In de bijlage onder 'Voorschrift C-1. Aanvullende maatregelen' (blz. 14), het punt 2 aanvullen met een tweede lid: "Deze verplichting geldt evenzeer ten aanzien van het gewest dat of de gewesten die van deze normen of vereisten gevolgen kunnen ondervinden."
- In de bijlage onder 'Voorschrift C-2. Waarschuwingen betreffende het innemen van ballastwater in bepaalde gebieden en de desbetreffende maatregelen van de vlaggenstaat' (blz. 14), het punt 2 wijzigen als volgt: "*Behalve zeevarenden in kennis stellen van gebieden overeenkomstig het bepaalde in punt 1, dient het Directoraat tevens de Organisatie en kuststaten die er mogelijk gevolgen van kunnen ondervinden in kennis te stellen van gebieden als bedoeld in het eerste lid en de termijn gedurende welke deze waarschuwing mogelijk van kracht is. De kennisgeving aan de Organisatie en kuststaten die er mogelijk gevolgen van kunnen ondervinden dient de precieze coördinaten van het gebied of de gebieden en waar mogelijk de locatie van alternatieve gebieden voor het innemen van ballastwater te bevatten. De kennisgeving dient adviezen te omvatten aan schepen die in het gebied ballastwater moeten innemen, met beschrijvingen van getroffen regelingen voor alternatieve inname. Het Directoraat dient tevens zeevarenden, de Organisatie en kuststaten die er mogelijk gevolgen van ondervinden in kennis te stellen zodra haar waarschuwing niet langer geldt.*
Deze kennisgevingsplicht geldt evenzeer ten aanzien van het gewest dat of de gewesten die mogelijk gevolgen kunnen ondervinden van de in punt 1 bedoelde waarschuwingen,

2° de heer minister-president van de Vlaamse Regering te gelasten deze beslissing ter kennis te brengen van de federale overheid.

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn,

Ben Weyts

Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Joke Schauvliege

Bijlagen:

- brief van Staatssecretaris De Backer en ontwerp van koninklijk besluit *ter uitvoering van het Internationaal Verdrag voor de controle en het beheer van ballastwater en sedimenten van schepen, gedaan te Londen op 13 februari 2004 en ter wijziging van het koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende havenstaatcontrole* (bijlage 1);
- het advies Inspectie Financiën (bijlage 2).